

CAP

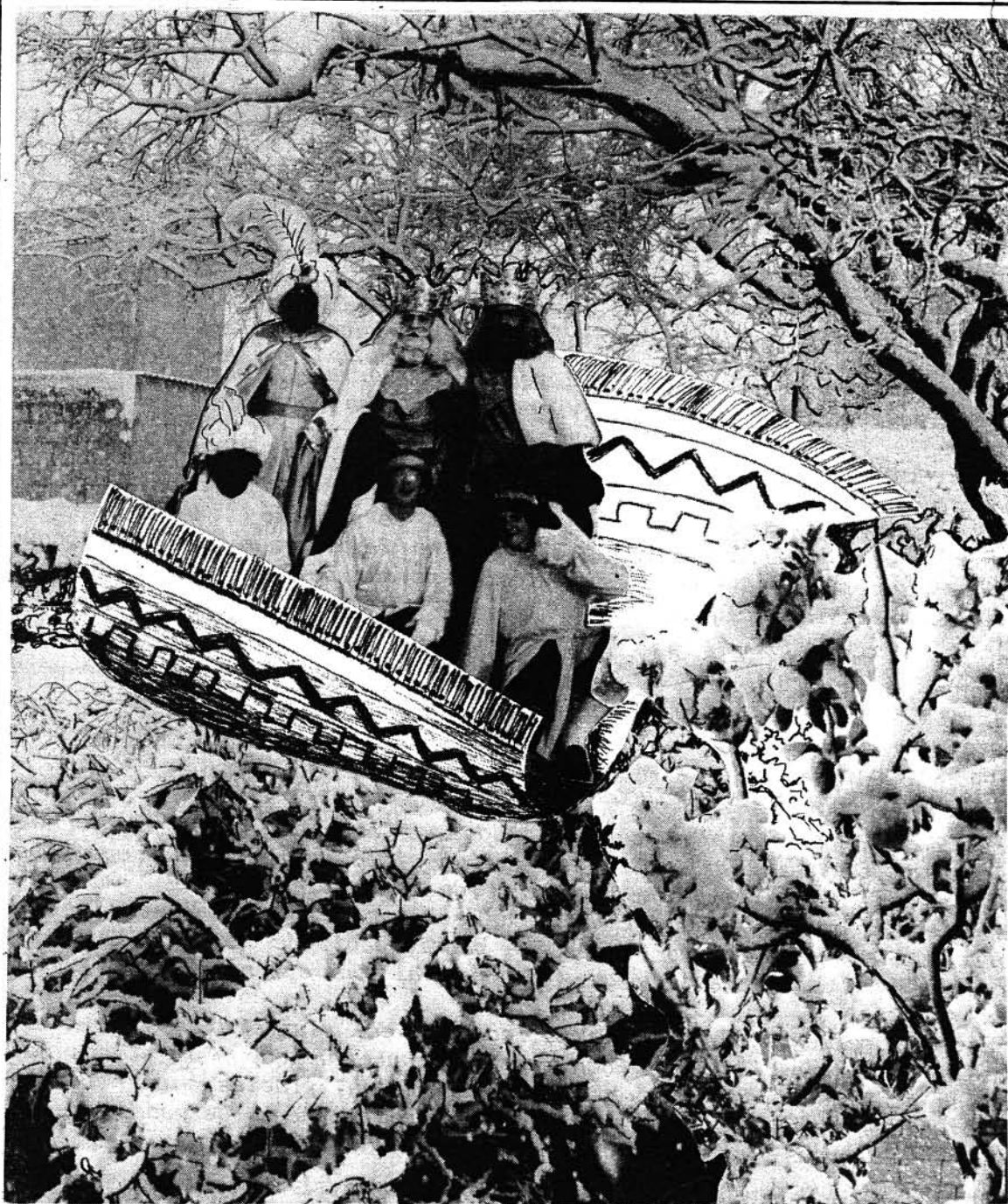
VERMELL

Nº 49

Capdepera-Cala Rajada

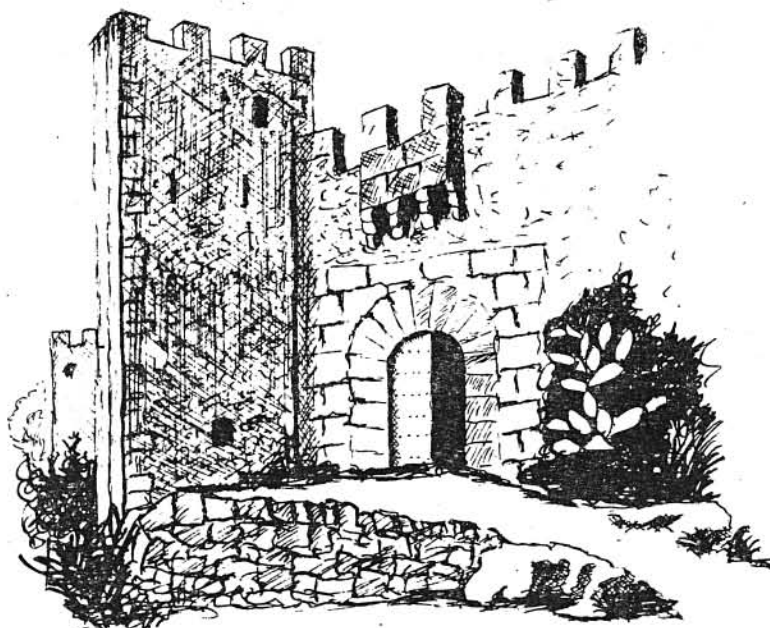
Gener 1985

PREMSA
CORONA

REIS I NEU, DUES FESTES DE GENER

portalet

Estàvem embastant aquest Portalet quan, sobtadament, ens va sorprendre la nevada i ens va fer perdre el fil. Tant és així que hem hagut de refer la idea original.

Volíem parlar dels Reis, i en parlarem. Però seria una omisió massa greu no parlar també d'aquest aconyexement que, per a tots, ha estat la neu. Els qui tenim edat, recordam la de l'any 56, de nevada. Molt més grossa i perillosa donades la total incomunicació a que ens va sotmetre i la escassetesa de medis de que es disposava per a combatre-la. Però si aquesta del 85 no ha arribat a tant, sí que ha estat suficient per posar a prova la nostra capacitat de reacció i de sorpresa davant allò que ens resulta inesperat, i per a donar un regiró a més de dos conductors. S'ha tractat, en definitiva, de la segona gran nevada del segle i que, com a tal, haurà de passar a la història.

De qualsevol manera, els qui millor s'ho han passat han estat els nins. La neu representa per a ells, tot allò de màgic i misteriós que es pot esperar per aquestes latituds, és traslladar-se a un món nou i exòtic i, no ho oblidem, és un dia de festa. Però no han estat sols els infants, o millor dit, infants ho hem estat tots per uns dies. Uns dies fantàstics que no començaren amb la neu, sinó que ho feren el dissabte abans amb l'arribada dels Reis.

Després de l'Esperança, Cap d'Any i Nadal, i abans de Sant Antoni, els Reis són un esclat de fantasia i il·lusió enmig d'un cicle de festes gairebé embafador. Com davant la neu, tots recuperam bona part de la pròpia infantesa amb l'arribada dels Reis i ens sentim, de nou, capaços de somniar desperts. Ni un fred glacial ni uns carrers infames impediren la massiva participació de la gent. Entre d'altres coses perquè hi ha manifestacions que responen al més autèntic sentir popular, i els Reis en són una.

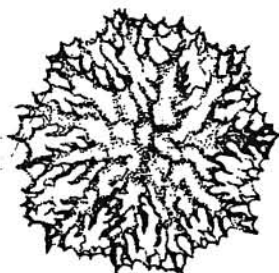
Una darrera reflexió. La neu és quelcom que ens visita a despit de la nostra voluntat. Els Reis no. Els Reis vénen gràcies a un grup que s'hi aferra de veres, gràcies a una gent que passa molts de dies fent feina, gràcies a unes persones que sacrifiquen moltes hores en favor del poble. Hores, dies i setmanes d'esforç que s'esvaeixen en uns breus instants i que, malgrat tot, valen la pena.

No sabem si l'any que ve tornarà a nevar. El que sí sabem és que tornaran els Reis. Els Reis tornaran tots els anys, mentre en aquest poble quedi un sol infant, mentre en el cor de qualsevol persona hi segueixi bategant la il·lusió, la màgia i la fantasia.

Les Normes Subsidiàries, actualment en fase d'exposició pública, preveuen una carretera entre Sa Font de Sa Cala i Ses Coves. Aquesta carretera començaria davant la fonda "Las Palmeras", aprofitant la camada existent i a força d'expropiar els metres que fessin falta als veïnats. Com que no ens explicam què es pretén amb aquest traçat que a ningú beneficia i que a tants pot perjudicar, sobretot tenguent en compte que el que pareix més lògic és aprofitar la carretera existent fins davant l'hotel Carolina, hem volgut que els afectats ens explicassin quina ha estat la seva reacció davant el problema.

JERONI SUREDA "CARAGOL", VEÏNAT

- Jo crec que l'Ajuntament ho tenia un poc confús. Se pensava que feia un bé als veïnats de la camada, i no és així. En primer lloc, aquella camada és propietat particular dels propietaris de les finques confrontants. Amb tots els que vaig consultar, cap hi va estar d'acord. Per altra part he sabut que l'associació de veïnats de Sa Font de Sa Cala creu més oportú que la carretera passi per davant l'hotel Carolina. I si uns no estan d'acord amb el traçat que marquen les Normes Subsidiàries, i els altres també s'estimen més que passi per una altra part, crec que se pot arreglar i tots contents! Noltros hem presentat una al·legació firmada per catorze propietaris de finques afectades.

ASSOCIACIÓ DE VEÏNATS "FONT DE SA CALA"

Davant la impossibilitat de posarnos en contacte amb el president d'aquesta associació, el qual no es trobava en el poble quan anàvem per tancar aquest número, el secretari ens ha fet arribar una còpia de l'al·legació que també ells ha presentat i que transcrivim textualment:

"Esta Asociación de Vecinos, en reunión celebrada el pasado día 4 de Enero, tomó entre otros, el siguiente acuerdo: Presentar escrito de alegación ante el Ayuntamiento de Capdepera, en contra del proyecto de la futura carretera que enlace Canyamel con Font de Sa Cala, desembocando delante de la Fonda Las Palmeras. La Asociación cree conveniente que dicha carretera, tendría que desembocar delante del Hotel Carolina, siguiendo la ruta antiguamente existente, ya que de esta manera, los futuros visitantes tendrán la posibilidad de contemplar la única belleza natural de la zona que es la playa, evitando cierta cantidad de curvas y la salida a la carretera principal, peligrosas.

HEM FET AQUEST NÚMERO:

Joan Nebot
 Mari-Germa Melis
 Joana Colom
 Maria Vives
 Biel Pérez
 Pep Terrassa
 Llucià Sirer
 Mª Antònia Nadal
 Jaume Fuster
 Colom Mayol
 Manuel López

Toni Riutort
 Bàrbara Flaquer
 Ani Muñoz

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Bolletí de l'Obra Cultural Balear
 Capdepera - Cala Rajada
 GENER 1985
 Carrer d'Es Port, 43 - CAPDEPERA
 Dipòsit Legal: P.M. 497/80
 Imprimeix: Apóstol y Civilizador, Petra.

grumallons

Els Reis, més que cap altra, és la festa de la il·lusió, com ja deim en el Portalet. Però, què en pensen els nins, dels Reis? I els grans? I com ho veuen els mateixos organitzadors? Vegem les respostes dels uns i dels altres a les distintes preguntes que els hem plantejat.

¿T'AGRADA QUE SIGUIN ELS REIS ELS QUI TE DUEN LES JUGUETES? ¿QUIN REI T'AGRADA MÉS?

Abel Servera, 3 anys

- Sí que m'agrada.

- El Rei Negre i el Rei Blanc. El negre perquè és simpàtic i diu "amalají" i "amalajà", i el blanc perquè pareix molt vellet.

Mª Antònia Melis, 7 anys

- Oh, sí! M'agrada molt!

- M'agrada més el Rei Negre perquè és molt simpàtic i me fa riure molt.

Antonio García, 10 anys

- Sí, porque me gusta mucho jugar con lo que me traen, sobre todo con los romanos.

- El rubio, porque siempre me ha traído los juguetes él.

Margalida Bisquerra, 8 anys

- Sí, sí, molt, massa!

- El Rei Baltasar, perquè té la barba molt fineta.

Biel Bisquerra, 7 anys

- Moltíssim!

- El Rei Melsión, perquè es distint als altres.

Pep Alzina, 9 anys

- Sí, perquè és més emocionant.

- El negre, perquè és diferent. Els altres duen corona i ell duu un turbant.

¿TROBAU QUE VAL LA PENA L'ESFORÇ QUE QUE FAN ELS ORGANITZADORS, DAVANT ELS RESULTATS? ¿QUIN SENTIT TÈ PER A UN PARE LA FESTA DELS REIS?

Mª José Becerra

- Yo creo que no es pagado porque el esfuerzo que hacen es mucho y es imposible que se pueda pagar tanto trabajo.

- Es una fiesta muy bonita. La más bonita que se hace en el pueblo, y yo disfruté mucho más que mi hija.

M^a del Carmen de la Torre

- Pienso que no es pagado pero vale la pena el esfuerzo que realizan los chicos, porque la fiesta resulta muy bonita.

- El sentido es que los niños tienen mucha ilusión por la fiesta y nosotros disfrutamos más que ellos al ver su alegría y satisfacción.

Maria Estela

- No és pagat l'esforç, perquè perden molt de temps per a preparar-ho per després, amb un parell d'hores, anar-se'n tot a "pique". Els hi queda preciós, però fan una feinada, petitons!

- A mi em fa més il·lusió que als altres i disfrut d'aquesta festa.

¿A QUI DEDICAU AQUESTA FESTA? ¿QUINA FEINA FEIS? ¿ VOS SENTIU RECOMPENSATS PER L'ESFORÇ QUE FEIS?

Els responsables de la festa dels Reis, ni a l'hora de contestar a les nostres preguntes han volgut esser infeels a l'esperit de grup, individualitzant les respostes. Com a tal grup ens contesten.

- La dedicam a nins i grans. A tot el poble.

- La feina és molta. Lo primer que feim és reunir-nos devers el mes d'octubre. Hem de tenir en compte que tots feim feina i que ens hem de veure els vespres, d'una manera desinteressada. Aquesta festa, per a nosaltres, és la més important de l'any, ja que, a més dels al.lots, també fa moure a pares i padrins. Aquesta és l'única festa que se fa, purament, de cara al poble.

Per començar, dissenyam les carros-

ses i després se miren els inconvenients. Després vénen les feines de fuster, electricista i decoració. També hi ha la tasca de la roba: rentar, planxar... Sempre s'ha de comptar en que és una feina molt delicada.

La feina dels paquets, per altra part, és molt distinta a Capdepera que a Cala Rajada. A Cala Rajada se reparteixen el matí i això suposa anar-se'n a jeure a les 4 i aixecar-se a les 6 per a carregar. A Capdepera, com que es reparteix el capvespre, a part d'aixecar-te prest, gairebé no tens temps per a dinar.

- La recompensa és veure com la gent col.labora. Enguany mateix, amb el fred que feia i malgrat la pluja, la gent va comparèixer en el moll, Ajuntament i església. Això vol dir que agrada. Nosaltres esteim orgullosos de que ens diguin que la nostra és una de les més guapes desfilades que es fan a molts de pobles.

PLAÇA DES SITJAR

MÚSIQUES Donant proves, una vegada més, de la nostra sensibilitat musical, el dia 28 de desembre, dues dotzenes de persones mal comptades assistiren al concert que oferiren a l'església de Sant Bartomeu, Maria Rosa Virto (piano) i Roberto Moragón (violí). Suposam que els intèrprets s'ho agafaren com una innocentada pròpia del dia.

MÉS MÚSIQUES En canvi sí que respongué la gent a la convocatòria de la Banda de Música i la Coral S'Alzinar que, el 12 de gener, actuaren a la mateixa església, a benefici de les obres del Castell. Astuuuriaas, patria queridaaaaaa! Se recolliren més de trenta mil pessetes.

FESTIVAL D'alguna manera, aquest concert va a suplir el no celebrat festival que intentava organitzar el Patronat del Castell. Si no s'haguessin d'enfadar, diríem que és que s'anequen dins un tassó d'aigua. Tenguem pau!

FESTADA Des 18 de desembre (L'Esperança) fins al 20 de gener (St. Sebastià), és un no parar. Ni el fred que estam patint aquest

hivern va impedir que la gent es llançàs al carrer, sobretot amb motiu de l'arribada dels Reis i de la festa de Sant Antoni. Els grups que organitzen aquestes festes, a part d'alguns despistes lingüístics lamentables, han fet molta feina i ben feta.

MATINES Dins aquest mateix esperit de festa cal emmarcar les Matines de Nadal que, tant a Capdepera com a Cala Rajada, se celebraren amb l'esperit de senzillesa que les ve caracteritzant els darrers anys. No va faltar el tradicional cant de la Sibil.la.

LLIBRE Llibre, opuscle, o el que li volgueu dir. Es tracta d'una publicació de "Cap Vermell" que esperam presentar en públic aquests dies. L'autor: Pep Terrassa. El títol: "El Castell de Capdepera". No és perquè sigui cosa nostra, però hem de dir que es tracta del primer treball rigorós i documentat que, d'una manera exclussiva, es fa sobre la història del nostre poble. I trobam que ha quedat molt bé.

(passa a la pàgina següent)

(ve de la pàgina anterior)

ANIVERSARI L'han celebrat aquest mes els companys de la revista "Bellpuig", d'Artà. Vint-i-cinc! Els qui feim "Cap Vermell" entenem perfectament el gran mèrit que això suposa, sobretot quan veim lo feixucs que ens resulten els nostres quatre anys. Endavant, "Bellpuig"! Esperam poder celebrar amb vosaltres el cinquantenari!

GENT GRAN Pareix obligat parlar, cada mes, de la Tercera Edat. Serà perquè no tenen res més que fer, serà perquè tenen millor humor que els joves, el que és cert és que quan no son coques, és foc, quan no és foc és Sant Antoni, però sempre al cap davanter de qualsevol celebració. Fantàstics els nostres vells! Si és que a aquesta gent se li pot dir vella!

PREUS Són moltes les dones que es queixen de la manca d'exhibició pública de preus en els respectius mercats dels dimecres i els dissabtes. Això, diuen, s'accentua durant l'estiu. I també diuen que és perquè te cobren segons la cara que fas. Si tens posat de turista, ja la t'han pegada. Diuen...

NIN No solem, en aquesta secció, fer "cròniques de societat". Malgrat tot, no podem passar per alt el naixement d'un nin a ca na Coloma Mayol i en Manolo López, integrants del col·lectiu "Cap Vermell". I és que tots els qui feim aquesta revista ens sentim un poc "padrins" de la criatura. Enhorabona!

FARALLÓ Dèiem, no fa gaire, que es parlava poc de l'associació "Es Faralló", darrerament. Idò mirau per on, aquest mes tornen a ser notícia. Segons una nota que ens feren arribar de la dita associació, aquesta va acordar depositar una fiança de 1.470.000 pessetes en el Jutjat de Primera Instància de Manacor, substitutiva de la condemna de dos mesos de presó de l'anterior president, Joan Vaquer, i de l'empleat Gabriel Garau, decretada a la vista d'una demanda interposada per Gabriel Balaguer en relació a un transport d'arena a la platja de Cala Agulla. Creuen, en "Es Faralló", que les obres esmentades eren legals i que sols la pèrdua de les concessions que Balaguer tenia damunt l'Agulla, juntament amb la pressió popular contra la possible urbanització de la zona, han motivat la demanda.

NEU Mentrestant, el dimarts dia 8 d'aquest mes, la nevada ens va deixar a tots una mica més glaçats del que ja hi estàvem. A molts de llocs es superaren els vint centímetres i a molts les fugiren les rialles. Als nins no. Aquesta va ésser per a ells, una festa més, mentre els qui tenim edat recordàvem aquella

altra gran nevada de l'any 56 i també gaudirem de l'espectacle sempre insòlit de la neu. El vespre del 14 al 15 i el mateix 15 a l'horabaixa, hi tornà, encara que amb no tanta intensitat. Hom coincideix en senyalar aquest com un dels hiverns més freds que es recorden.

CASAL El proppassat dia 19 tengué lloc la inauguració de la sala d'exposicions del nou Casal de Cultura que l'Ajuntament està habilitant a Ca's Mestre de Son Not. Els artistes locals Joan Rai (olis i dibuixos) i Tomeu Puig (ferro forjat), varen ésser els encarregats de vestir, per primera vegada, les parets d'aquella sala, que esperam veure sempre plena d'activitat. Com que el muntatge d'aquest número coincidí amb la dita inauguració, no tenguérem temps de fer una valoració crítica de les obres exposades. Serà el mes que ve.

HOMENATGE També el dia 19, l'Ajuntament oferí un homenatge, creim que molt merescut, al matrimoni format per Bartomeu Ferrer i M^{re} del Rosario Manjón, carters de Cala Rajada recentment jubilats. En canvi l'Ajuntament no es decideix a numerar els carrers calarrajaders, i això, sense en Tomeu Ferrer, podria suposar un caos monumental. Cosa que ja hem denunciat altres vegades.

COL.LABORACIÓ Moltes famílies del poble, segons ens han dit des de les dues parròquies locals, han col·laborat, aquestes festes nadalenques, recollint roba i queviures per als marginats recollits a distints centres assistencials de Ciutat. Pensam que és d'agrair aquest esperit de solidaritat, al mateix temps que no oblidam que, llamentablement, en aquest país la caritat ha de seguir suplint moltes mancances de la justícia.

DETALL El que tengué amb aquesta revista el Consell Insular de Mallorca que, quan més no, sap cuidar les relacions públiques. A part de la felicitació de Nadal, ens va fer arribar un exemplar del llibre "Miró i Mallorca", recentment editat. Gràcies.

A PAGAR! NO ENS QUEDA MÉS REMEI QUE RECORDAR ALS NOSTRES FEELS SUBSCRIPTORS QUE HA TORNAT ARRIBAR L'HORA DE FER ES FERRER. ÉS A DIR, DE RASCAR-SE LA BUTXACA. ÉS A DIR, DE PAGAR. SERAN, UN ANY MÉS, VUIT-CENTES PESSETES (800). NO ENS DEMANEU COM HO PODEM FER, QUE NI NOSALTRES MATEIXOS HO SABEM. ELS SUBSCRIPTORS DE FORA POBLE REBRAN EL PRÒXIM NÚMERO (MES DE FEBRER) CONTRA REEMBOSSAMENT, QUE ÉS UN SISTEMA CÒMDE PER A TOTHO. NO ENS FALLEU!

per què ?

PER QUÈ estan en tan mal estat les carreteres de l'Agulla i Sa Pedruscada?

PER QUÈ la majoria de pares sols se'n recorden de l'escola quan suspensen als seus fills?

PER QUÈ fins i tot se castellanitzen les més tradicionals manifestacions de la nostra cultura?

PER QUÈ tots ens creim que les nostres curolles són les més importants?

Consell Insular
de Mallorca

ESCUOLA DE VELA CLUB
NÁUTICO EL ARENAL

**L'ESCOLA...
A LA MAR**
CURS 1984-85

Es duran a terme uns cursos per donar a conèixer el món de la vela a tots els nins de Mallorca, els quals hi podran participar a través de les seves escoles o col.legis.

PATROCINA:
CONSELL INSULAR DE MALLORCA

COLLABORACIÓ TÈCNICA:
ESCOLA DE VELA CLUB NÀUTIC "EL ARENAL"

La inscripció podrà fer-se a l'Escola de Vela Club Nàutic "EL ARENAL" (C/ Miramar, s/n - S'ARENAL DE LLUCMAJOR - Tel: 264019 - 268950).

dècimes afuades

d'es Pastor de Son Perdiu.

"Neu al gener, tot l'any va bé".
Si és com mos diu es refrany
teniu per segur que enguany
tendrem un bon sementer.
Jo pes bestiar tendré
una pastura abundant
encara que, mentrestant,
se neu i es fred l'han empès
i el me tenen més malmès
que bossa de viatjant.

.....

Un altre refrany mos diu
"Any de neu, any de Déu;
però que no caigui a lo meu".
Aquest pastor que això escriu
d'aquest refrany no se'n riu
i espera una bona anyada.
De moment, sa gran nevada
li ha recordat, amb encís,
sa de l'any cinquanta-sis,
igualmente inesperada.

GRACIES DE SON CARRIO

A CAPDEPERA I CALA RAJADA

(Pel seu donatiu per a la restauració de l'església)

Els carrioners vos donam
ses gràcies, capdeperins,
heu estat pescadors fins
molt de peix ha agafat s'ham.

Gràcies, Cala Rajada,
vos dam des de Son Carrió,
amb el vostre abundós dó
hem fet bon tros de teulada.

Es nostre poble és petit
però vol tenir gran cor,
no vos pot pagar amb or,
vos paga així: agraït.

Heu mostrat ser bons cristians
deixebles del Senyor Crist,
vostres bens heu compartit
amb noltros com bon germans.

Quan mos pegui s'enyorança
o mos fugi s'il.lusió
recordarem vostre do
i vostra Mare: Esperança!

GABRIEL FRONTERA.

DURANT EL MES DE NOVEMBRE...

Han nascut:

Joan Sancho Fuster
de Pere i Mª Angela.
Sonia Koncke Díez
de Manfred i Amparo.
Sergio Infante Garrido
de Antonio i Teresa Margarita.
Mª Antonia Lechón Flaquer
de Francisco i Margalida Esperança.
Paula Bisellach Alcón
de Martí i Margalida.
Sandra Martínez Mas
de Miguel i Concepción.
Alfonso Cercos Jiménez
d'Alfonso i Pilar.
Neus Esteva Garau
de Miquel Angel i Mª Mercè.
Ramón López Zalazar
de José Ramón i Julia.
Laura Díez Pérez
de Domingo i Dolores.

S'han casat:

Vicenç Rebassa Infante
amb Petra Cooiyman.
Joan Riera Lladrés
amb Chriseine Hirte.
Antoni Mª Martí Sancho
amb Gabriele Berta Mettke.

Han mort:

Jaume Gomila Nadal
Antònia Fiol Obrador

DURANT EL MES DE DESEMBRE...

Han nascut:

Antoni López Mayol
de Manuel i Coloma.
Joan Josep Mayol Adrover
de Josep i Aina.
Arnau Serra Nebot
de Llucià i Ma Eloisa.
Jesús Fajardo Mauriño
de Jesús i Blanca.
Rafael Navarro Roig
de Rafael i Catalina.
Antonio Alameda Avellaneda
d'Antonio i Adoración.

S'han casat:

Pere Joan Garau Vaquer
amb Antònia Rocà Bonnin.
Gerardo Ucencín Catalán
amb Mª Clara Reyes Jiménez.

Han mort:

Agustí Melis Melis
Sebastià Pascual Rosselló
Josep Tous Alzina
Antonio López González

RESUM DE L'ANY 1984

Naixements:

26 nins
26 nines

Casaments: 28Defuncions:

24 homes
25 dones

L L O C S   D E   V E N D A :

- Els dos estancs de Capdepera.
- Llibreria L'Orient.
- Llibreria Cala Rajada.
- Llibreria L'Alborada.

EXTRACTOS DE ACUERDOS
DEL AYUNTAMIENTO PLENO

SESION ORDINARIA 5.12.84:

En materia de Urbanismo y obras de inversión, se acuerda la contratación de los proyectos, incluidos en el Plan Provincial, de ampliación del Cementerio y asfaltado del Camino Son Jaumell.

Encargo de unos estudios para la ordenación de la plaza de Oriente.

Encargo de los proyectos para una Depuradora en Capdepera-Cala Rajada y otra en Canyamel.

Así mismo se encargan los estudios iniciales para la tramitación de las contribuciones especiales de estos proyectos.

Se acuerda el retranqueo del Algibe de la Calle Gómez Ulla.

En otro orden de cosas, el Pleno acepta la cesión de terrenos hecha por D^a. Catalina Gili Nebot y , con motivo de la próxima jubilación del Cartero de Cala Rajada, acuerda ofrecer-

le un homenaje por los servicios prestados a la población.

SESION EXTRAORDINARIA 14.12.84:

En materia de urbanismo, se acuerda, previa a la aprobación provisional, una nueva exposición pública de las Normas Subsidiarias. Así mismo se acuerda aprobar inicialmente un estudio de Detalle, presentado por Renbar, S.A.

Apetición de los interesados se acuerda formar un paso mancomunado entre el edificio de Correos y el solar vecino, en Calle Magallanes, de Cala Rajada.

Por iniciativa de la Federación Española de Municipios y Provincias, se acuerda colaborar económicamente con la campaña de solidaridad con Chile.

En materia económica se acuerda la modificación de algunas partidas del Presupuesto Ordinario.

Finalmente, en materia de Sanidad, se acuerda aceptar la construcción de un vertedero controlado conjunto para los Municipios de Manacor, Artà, San Llorenç, Son Servera y Capdepera.

no diguis mai...

Quan parlis dels demés,
no diguis mai:
no és el meu problema.

Quan te trobis amb el sofriment,
no diguis mai:
no val la pena viure.

Quan no estiguin d'acord amb tu,
no diguis mai:
no val la pena dialogar.

Quan sentis el gemec del caigut,
no diguis mai:
més se'n mereixia.

Quan te demanin col.laboració,
no diguis mai:
ara no puc.

Quan vegis a prop teu l'home deprimit,
no diguis mai:
no hi ha res a fer.

Quan es tracti dels teus deures,
no diguis mai:
ara no tenc temps.

Quan vegis que l'infant et demana els seus drets,
no diguis mai:
quan sigui més gran.

Quan te trobis amb el més pobre,
no diguis mai:
vés-te'n en pau, germà.

Quan vegis les limitacions de la teva persona,
no diguis mai:
que mal repartit està el món.

Quan te'n facin alguna,
no diguis mai:
qui la fa la paga.

- Pep, ¿Com va nèixer la idea d'escriure aquesta història del Castell, que és el mateix que dir, sobretot els primer segles, la història de Capdepera?

- Això va començar, fonamentalment, amb la compra del Castell per part de l'Ajuntament. A partir d'aquell moment me vaig plantejar seriosament aquesta possibilitat. Això succeïa en el mes de maig del 83. Llavors, en el mes d'agost, es va publicar el llibre de Toni Gili, "Artà en el segle XV". La publicació a "Cap Vermell" de les notes de l'amo en Joan Coll, també me va estimular. Totes aquestes foren circumstàncies que ajudaren a decidir-me.

- Ja estàs decidit. ¿Per on comences?

- La primera idea va ésser començar pel segle XIV, que coneixem bastant bé a través de Llorenç Lliteres, després el segle XV, molt estudiat per Toni Gili, i després tot el que escrigueren Gaspar Munar, Melsion Llull, etc. Vaig començar per fer unes fitxes d'aquells primers segles, amb la idea de cercar documentació dels altres segles, posteriorment. Així, el Nadal del 83, durant les vacances, vaig quedar a Ciutat, vaig aconseguir el carnet d'investigador i vaig començar a cercar a l'Arxiu de Mallorca. El que més m'interessava era investigar el segle XVII, perquè era el menys conegut, però he de dir que me vaig passar dies cercant sense trobar quasi res de Capdepera.

- ¿Què fas, aleshores, davant la manca de documentació?

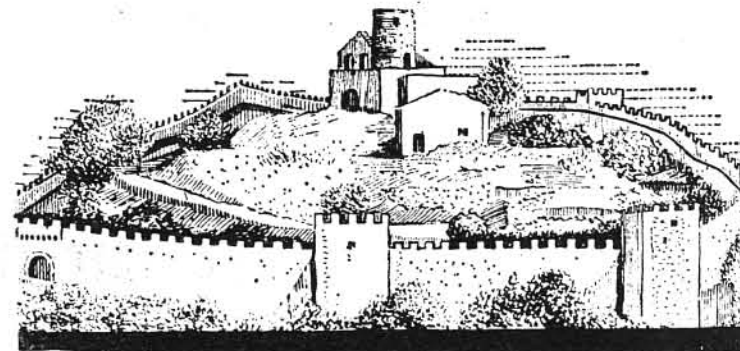
- No sabia, en aquells moments, molt bé el que devia fer. Inclús me vaig plantejar la possibilitat de deixar el treball. Però no ho vaig fer, i vaig establir un pla de feina en dos fronts. Per una part, un estudi bibliogràfic del que s'havia publicat (l'Arxiduc, Jeroni de Berard, Binimelis, Bover, l'aspecte militar estudiat pel coronel Estadell a l'història de Mascaró Passarius, etc.) en total vaig llegir una dotzena llarga de llibres. Per altra part, vaig començar una sèrie de visites als castells d'Alaró, de Santueri (acompanyat per l'historiador de Felanitx, Pere Xamena), de Bellver (al mateix temps que llegia la descripció que d'ell feia Jovellanos), S'Almudaina, etc. Entre una cosa i l'altra, vaig continuar fent fitxes i, sobretot, estudiava la seva aplicació al nostre Castell. Tot això me va tenir ocupat fins al mes d'agost del 84.

El Castell és tema de permanen actualitat. Nosaltres mateixos, des de "Cap Vermell", li hem dedicat moltes pàgines i, algunes de les nostres seccions, duen noms que a ell es refereixen. Al Castell tots l'estimam i tots creim conèixer-lo. Ara bé, aquesta estació i aquest coneixement no van gaire més enllà de l'aspecte físic, d'allò que perceben els nostres ulls. La informació que del Castell manejam és gaire anecdòtica, fonamentada quasi sempre en una tradició popular no sempre rigorosa. I tot això, debut a la manca d'eines per a un estudi més profund.

Aquesta llacuna de caire històric devia ésser omplerta, sobretot quan s'està parlant de restauracions que ingü sap amb quin criteri se volen dur a terme. Però també, perquè, i a això ja ho hem dit altres vegades, no podem encarar-nos al futur sense conèixer el passat.

La gran tasca de recerca, investigació i compilació ja està feta. Oberta, com diu el seu autor, a totes les aportacions que en el futur la puguin enriquir, però documentada i exhaustiva com cap altre treball fins ara conegut.

Aquest autor no és altre que l'assidu col.laborador d'aquesta revista, PEP TERRASSA. Nosaltres, al temps que ens hem oferit a publicar el treball, la presentació del qual esperam poder fer en breu, hem volgut parlar amb aquest home que tantes hores ha dedicat a la causa del nostre passat.

- Una vegada recopilada tota la informació que has pogut trobar, ¿ja te poses a escriure?

- Tot d'una no. El primer que havia de fer era decidir quin material era útil i quin no. Es tractava de seleccionar, a part de la documentació històrica que sí era segura, totes aquelles altres anotacions que podien aplicar-se al nostre cas. Això suposava estudiar el Castell pam per pam, metre en mà, sense deixar una pedra per mirar. Tots els caps de setmana m'els passava en el Castell, fent-me preguntes i traçant conclusions. Me vaig anar fixant en la distinta composició dels materials de la murada (pedreny i marès), en la distribució de les espitlleres (la qual cosa me va fer descobrir que les torres són posteriors a la murada), en la disposició de l'església (que evidencia que allò era una torre), etc. Es

tractava, en definitiva, a base d'un estudi previ i de les observacions i comparacions posteriors, anar muntant un treball fiable.

- Tota aquesta feina, ¿què t'ha suposat?

- M'ha suposat dedicar-hi, des del mes de maig del 83 ençà, tots els caps de setmana, les vacances d'estiu i les de Nadal, i totes les hores lliures de que he disposat.

- I tot això, sense haver-hi a Capdepera un brou de cultiu propici, sense precedents de cap tipus, ¿com ha estat possible? ¿D'on te ve la curiòsita i l'afició per la història?

- La cosa ve d'enrera. Ja de nin, ajudava al meu padri a cercar llibres, després de sortir de missa dels diumenges, perquè me donava una pesseta o dues. Cercant llibres vaig anar descobrint notes històriques referents a Capdepera, sobre el Partit Socialista (una carta de Pablo Iglesias), etc. Tot això va despertar en mi un gran interès. Un dia vaig mostrar tot el que havia anat recollint a D.Toni Flaquer "Solleric", i ell me va animar a guardar-les i continuar cercant. Amb ell les discutíem i les valoràvem. Però no era sols amb D. Toni, sinó amb altres persones per les que sentia una gran admiració, com D. Amadeu, el fotògraf de Sa Pedruscada, amb les que m'agradava d'anar-hi a conversar i aprendre. Més tard, quan vaig anar veient que totes aquelles persones tan interessants s'anaven

morint, vaig decidir-me a recollir tot el que estigués al meu abast, tant documentalment com oralment.

- Ja que ho dius, aquesta tradició oral tan rica a Capdepera, no ha tengut una correspondència de caire intel.lec.tual. ¿A què creus que és degut?

- Pens que la causa principal és la ruptura generacional. La guerra va tallar el camí de persones molt vàlides, com D. Toni Flaquer mateix. Després, quan hem tengut ocasió d'anar reviscolant, el consumisme ens ha engolit. Això podria ésser una explicació.

- A part d'aquest treball concret del Castell, a través de les teves col.laboracions a "Cap Vermell" has demostrat un gran coneixement del segle XIX...

- Sí, l'he pogut investigar, en primer lloc, gràcies a que des de les primeres eleccions democràtiques he pogut accedir a l'arxiu municipal sense massa traves, per bé que, en un principi, tot estava molt desordenat. En segon lloc, gràcies a un arxiu de D. Sebastià Ferrer "Cofeta" que D. Juli Georges va recuperar baratant-lo a uns estrangers que havien comprat la casa on es trobava per una carretada de llenya. D.Juli va posar tota aquesta documentació a la meua disposició. El primer va ésser ordenar-ho, classificar-ho, treure fotocòpies, etc. Després, ho he pogut anar publicant.

- Aquest treball teu deamunt el Castell, que ara surt a la llum, creus que ho dius to? ¿Queda tancada, així, la investigació històrica del nostre poble?

- Jo, pel que fa a la història, som molt conscient de que, acabat de publicar un treball, aquest ja és vell. Pens que, en aquest cas concret, es pot seguir investigant i aportant noves dades que l'enriquesquin. Per altre costat, el treball d'investigació no és exclusivament tècnic sinó que està, també, relacionat amb les vivències de l'investigador, i la vida és massa rica, té massa matissos que escapen a un treball, per exhaustiu que aquest sigui. Jo mateix, amb la mateixa documentació de que dispòs però amb un altre concepte de la vida, segur que hauria donat un altre sentit al meu treball.

(passa a la pàgina següent)

(ve de la pàgina anterior)

- Des d'aquest coneixement històric, més o menys profund, quin sentit podem donar al futur. I ens referim al futur del Castell...

- Pens que el primer que cal fer és, des del coneixement del passat, discutir què volem per al futur. Jo som totalment respectuós amb els tècnics, i pens que l'arquitecte que hagi projectat la restauració deu tenir les idees prou clares. Però hem de pensar, també, que el Castell és un patrimoni de tots, i que, sense voler interferir les competències del Patronat, seria prou interessants conèixer els criteris que es segueixen i les aportacions que altres persones, igualment preocupades, podrien fer al respecte. ¿Quin és l'orde de prioritats? ¿Les murades, les torres, la casa del governador?

¿Què hi hem de fer a la casa del governador? ¿Un museu, un acolliment per a excursionistes, un bar-restaurant? Tot es discutible...

- Aleshores, ¿penses que hi ha una manca d'informació?

- Sí, això és evident. No coneixem les bases des de les que es parteix. Crec que tots hem d'aprendre a valorar aquelles coses que tenim, com el Castell, i, des d'aquesta valoració, apreciar-les d'una manera o altra. Però... valorar és conèixer.

Tu ho has dit. I res millor, per començar a conèixer el Castell, és a dir, el nostre poble, que llegir aquesta obra teva. Llavors podrem començar a estimar-lo com cal.

MONÒLEG AMB L'ESTEL DE L'AUBA

D'UNES MATINES

Ja hi som a Lluc, estel. Ja hi som.

El dia es clou amb un horabaixa fred. Un fred sec, intensíssim. Que glaça la pell.

Els núvols volen baixos, deixant com a surant dins l'espai els curulls dels penyals.

Nadal és present per tots els indrets.

Com una pluja damunt l'herba, s'intueix el cant de la Sibil·la:

"...del cel vindrà per a jutjar,
i a cada un lo just darà."

Hi ha camins de fred que es perden pels paratges de la fosca.

A Josep i a Maria els tancaren les portes de l'hostal i els llançaren a un d'aquests camins.

La parella ha vingut en moto. Casc posat. I pallissa de pèl sintètic. Son joves. Els hi bull a la sang el desig de canviar el món. Una pegatina al casc: "La Dragonera pels dragons". I als ulls espurnes d'un miracle.

Un miracle d'amor i de llibertat.

I de pau.

Rera la petita porta, la recepció és petita. Acollidora. La televisió en marxa. Un fraret la mira.

- El carnet de identidad?

- Sí.

- El otro carnet?

- Sí.

- El libro de familia?

- No en tenim.

A la televisió, una escena de lliit. El fraret no perd calada. Somriu.

- Tienen telefono?

- Sí.

- Llamen a sus padres. Ustedes no pueden quedarse aquí. No están casados.

Estupor.

Indignació.

L'ambient es caldeja de violència continguda.

- Fa temps que vivim junts que feim vida en comú. És indignant! De segur que si tenguéssim quaranta anys no ens demanarien el llibre de família!

La protagonista del telefilm llueix uns pits abundosos que l'antagonista umpl de mossegades.

Els ulls del fraret s'obrin desmesurats. Jo pens, Estel, que més enllà de la bragueta deu sentir l'escalf d'una coïssor.

- Un dia tornarem amb el llibre de família. Ja ho crec que tornarem! I li recordarem aquesta nit!

I la parella fou llançada als camins del fred i de la fosca.

" Anau -cantaria més tart la Sibilla- anau malaïts al torment..."

Aquella nit, per Ràdio Popular, Gregori Mateu llançaria a l'aire un missatge nadalenc de pau i germanor. Diguent que el jovent d'avui no és ni millor ni, pitjor que el jovent de fa vint anys. És simplement diferent, perquè diferent és el marc social que els toca viure. Que el valor etern

de la joventut és la creença de ser capaç de canviar el món, de canviar totes les coses dolentes del món.

És la nit de Matines.

Tota la vall sembla suspesa dins un batec d'espera. De l'eterna espera d'un miracle d'amor.

El miracle de l'alliberació. Un miracle de justícia, també.

Dalt la muntanya repiquen els picarols. Se presenta la vigília dels pastors envers el ramat. Encès el foc de l'esperança. Un estel en cua fa tornioles entre el núvols, com a perdut.

Al portal de l'església s'apilota la gent. Fa fred. La pluja, finíssima, és glaçada. Dins el temple, de gom en gom, hi ha un silenci ple de converses apagades. Per tot arreu, neules penjades. Tirollongues de neules des del fons de la cúpula cap a tots els indrets.

Comença la cerimònia amb una dedicatòria a tots els aturats, als marginals, als pobres, contra la tortura, contra tot allò que minva la llibertat, tant col·lectiva com individual...

La Sibilla, espasa en mà, és conduïda al centre del presbiteri. S'apaguen els llums i uns focus blancs l'il·luminen. Enlluerna la túnica daurada. Comença el cant. La veu infantil, ben modulada, amb el seu do de predir l'esdevenidor, llança a tota l'església les profecies sobre la fi del món i l'adveniment del Messies. Posa un nus a la gorga la seva predicció

Després vendrà el cant de l'Angel, anunciant la Bona Nova.

" Don la Bona Nova amb alegria!
En eixa nit santa és nat el Messies

I el sermó de la Calenda, on es conta com se va tancar la porta de l'hostal a la parella a punt d'infantar. S'ha fet el miracle. El verb s'ha fet carn. Déu s'ha fet home.

" El rei de la glòria amb l'esclau vol riure, per nostra feblesa s'ha fet infant."

I per la nostra feblesa ens porta amor.

I per la nostra feblesa ens porta perdó.

(passa a la pàgina següent)

(ve de la pàgina anterior)

La missa, solemne, plena de cants i de goig. I d'encens. I de llum. I de promeses. A la litúrgia l'acompanya un muntatge, gairebé teatral, de porta grossa, de portal major. I un no pot menys que pensar Estel, en la porta, petita, on el predicament es torna regla, la regla ordre, i ordre realitat nua, freda, crua...

I un pensa en quins valors regeixen la moral establerta, quan a la portala da grossa es predica l'amor i a la petita se discrimina.

I un pensa en l'article aquell de la Constitució que ens garanteix la llibertat individual i la intimitat.

I un pensa en la parella llançada al fred pel fet de viure la seva intimitat en llibertat.

I un pensa que és hora i ben hora, que a la porta petita hi arribi l'amor, la comprensió i el respecte a la dignitat de cada un.

I a vegades, un pensa coses que s'empegueix d'haver de pensar.

I a vegades, també, un sent, als fondals de l'ànima, el bramul de la indignació al pensar que, qui ha fet bandera de l'amor i germanor del Messies, ensopega a cada passa i cau dins el pecat de la marginació, del racisme i la discriminació.

I un pensa en el miracle de Betlem, i un s'avergonyeix d'haver pensat, qualche vegada, que aquest adveniment servia per fer cristians.

No. I mil vegades no!

Crist vengué al món per a fer homes, i homes lliures, perquè només els homes lliures són capables de la solidaritat. de la germanor i de l'amor més gran.

JOAN RAI
Nadal del 84

Des del Castell amb amor

Aquest és el bonic joc de les h intercalades.

Capdepera està potes enlaire, per la conducció de la dreta hi correrà xampanya i per la de l'esquerra vi de Binissalem; per la flor de la dutxa hi plouran h intercalades, mentre els organitzadors del Rally Paris-Dakar estudien seriosament la possibilitat de fer una etapa pels carrers del nostre poble a la carrera de l'any que ve. L'escola nova de Cala Rajada està a punt. L'haurien de batiar amb en el nom d'"Escola Pública H intercalada". En el futur, quan tinguem un insigne gramàtic, comentarem al voltant de la camilla que no podia esser d'altra mena havent estudiat a la "H intercalada". Una alta autoritat competent - lo que vol dir que n'hi ha d'incompetents- diu que s'han donat les primeres passes per a estalviar-nos la pudor del Pont d'Artà, i li otorgam una h intercalada. Els qui sembla que han

perdut la h intercalada són els del "Patronato del Castillo de Capdepera, provincia de Valladolid". La cerquen i no la troben per racons i enfonyalls, entre esperances i festivals, mentre la unanimitat de criteris que els caracteritza guia el seu camí. No la trobaran. La té en Marce amagada. Que el deixin comandar! Els qui tampoc l'han trobada a la h intercalada, aquesta temporada, són els de la Companyia "Es Mussol", que ens tenen més abandonats que un desorant barat. Una bona h intercalada seria netejar els pinars de Cala Agulla, i no deim pus. L'anomenada "Residència" s'ha convertit, aquest hivern en lloc de reunió d'al.lots i grans, i aixó es una bona h intercalada. Al Royal Cinema Paladium III(lià)-VA(quer), de la Primera Avinguda -Cala Rajada- hi ha sessions de Cine-Club organitzades per la Comissió de Cultura de l'Ajuntament, amb unes pel.lícules de h intercalada. El que la té grossa,

molt grossa, grossíssima, a la h intercalada, és el regidor Antoni Bonet, el qual s'està auto-normalitzant lingüísticament mentre l'administració municipal -en general- segueix lingüísticament tan anormal com sempre. Si tots la tenguessin tan grossa com en Toni Bonet (a la h intercalada), seria un consistori amb una dàllona molt grossa. Una h intercalada que no sabem per on para és la del Pou del Camí, i ningú contesta. Després de festes, nevada... i feia... vint-i-nou anys! No ens resistim a amollar el tòpic aquell dè... i el poble es cobrí amb un mantell blanc que va fer les nostres cases i pinars més bonics encara. Una H intercalada així de grossa per a la nevada! Els Reis, amb mal temps i tot, acudiren a la cita. Una h intercalada pel grup de gent que fa possible que aquesta festa tan popular i participativa sia possible. En tenim una de monumental d'h intercalada per a l'equip que ha redactat les Normes Subsidiàries, i, subsidiàriament, per a la Comissió d'Urbanisme de l'Ajuntament. Amb l'estil, finor

i elegància d'un Yves Saint-Laurent, han previst una carretera per anar a Ses Coves, d'allò més "chic". Donariem una h intercalada al Sr. President de la dita Comissió, Sr. Moll, que ha demostrat saber-ne, però com que la Comissió no es reuneix fa mesos -evidentment, tot va bé- ens estalviam el premi. Els qui havien de posar més h intercalades són els de Cap Vermell, ja que són digestives, depuratives i estomacals, i sempre agraden als mestres d'escola. També en tenim una de reservada per als especuladors que cerquen el pare de la criatura. N'hi ha que es buiden el cap intentant aclarir qui hi ha darrera "Des del Castell amb amor". Evidentment no hi ha una h intercalada. Per tal d'evitar problemes als nostres lectors, des d'aquest mes firmam la secció, amb nom i llinatge. Aprofitau, aprofitau! Les h intercalades s'acaben i qui no reculli el premi aquest mes, ja no hi serà a temps!

CAP-ROIG

MATERIALS PER A LA NOSTRA HISTÒRIA

AQUELLS MÚSICS

No cal cercar, entre nosaltres, una activitat musical més o manco organitzada abans del segle XX.

Per a la formació d'una banda de música se necessita, a part d'un ambient adequat, un grup de gent seriosa i constant. Un refrany vell, molt conegut, ens assabenta de que "la música no du més que música"; expressió que, per damunt cap altre sentit, no fa més que remarcar la impossibilitat de mantenir-se en bona harmonia per molt de temps.

En el segle XIX, la formació i desenvolupament d'un grup (cultural o polític) anava íntimament lligada a la presència d'un líder o d'un senyor. Pareix evident que Don Antoni Ferrer "Cofeta", home de llarga vida (1826-1920), era un gran aficionat a la música. Tots els anys, per Sant Antoni, la banda de música anava a ca seva (la que pròximament serà nova Casa de Cultura) a felicitar-lo i també

a oferir-li un petit concert. Don Antoni era l'ànima de la Societat Obrera del segle XIX i promotor d'activitats culturals.

Una nota de la Unió Obrera Balear (6-6-1885) -butlletí del republicanisme balear- destacava l'estada a Mallorca de la societat coral L'Aliança de Barcelona. El dia 23 de maig se celebrà un concert en el Teatre Principal de Ciutat; després, la coral encapçalà una manifestació de compliment prop de les autoritats. L'endemà, la coral anà a Manacor i després a Capdepera. Aquelles xarangues patriotes de caire republicà (any 1873) esdevingueren, amb el temps, en grups d'entusiastes per la música i el cant popular.

Als pocs dies d'exercir de vicari entre nosaltres (agost de 1888) l'animós Don Gabriel Artigues, va proposar, per a combatre la "fredor" de la feligresia, la compra d'un orgue. La crida resultà de tant d'èxit que, en quinze dies, recollí quatre-cents duros.

(passa a la pàgina següent)

(ve de la pàgina anterior)

Aprofitant, probablement, aquell ambient una mica favorable, se formaren els primers músics. Pobles com Porreres feia anys (devers 1860) que tenien banda. Montuïri, a finals de segle, comptava amb dos grups de músics. La Capella de Manacor se fundava l'any 1893.

Don Bartomeu Alou, ànima de l'agrupació evangèlica, no havia estudiat solfeig ni entenia de música; però les circumstàncies difícils i el caire que prenien les aficions locals l'obligaren a aprendre a cantar i a ensenyar-ne als nins del grup juvenil "Esfuerzo cristiano", que s'organitzà devers l'any 1904.

A finals del segle XIX o a començaments d'aquest, se formaren a Capdepera dos grups de música: la banda dels "neos" i la banda dels republicans. A cada grup hi havia uns set o vuit homes que, com que no sabien solfeig, tocaven de sentit. Els dies de festa, asseguts dins dos carretons, sortien a tocar fent la volta al poble. A qualque músic no quedava més remei que posar-li una mica de tap en el broc de l'instrument per tal que no fes tant de desdeny.

Aproximadament a l'any 1910, vengué a viure al poble un músic tercer d'un regiment de soldats de Ciutat, que havia estat llicenciat. Era mestre Guillem "Confit", home de molta energia.

Per aquells anys, el vicari havia aconseguit fer les paus entre els dos grups i, aprofitant l'ocasió, els reuní baix la batuta de mestre Guillem. Amb els anys s'aconseguí una bona banda; els músics aprengueren solfeig i a tocar peces de concert. En el repertori hi havia "Juana de Arco", "Lucrecia" i "Retreta austríaca".

A Ciutat, amb motiu de donar a conèixer una banda de música de suport oficial, s'organitzà un certamen musical. La banda de Capdepera, dirigida per mestre Guillem, va participar en la desfilada; tots els músics gabellins duïen un capellet de pauma. No guanyaren, doncs el primer premi va ésser per a aquella banda que feia la presentació pública. Però, al menys així opinaven els músics de Capdepera, mereixien guanyar. Els organitzadors del certamen crearen un accèssit i el donaren a mestre Guillem "Confit".

PEP TERRASSA

Història de Capdepera

L'AMO EN JOAN "COLL", Joan Sancho Alzamora (1879-1956)

CAPITOL XXII

Durant el segle passat, Espanya, i fins i tot Europa, era una olla de caragols; cada dia hi havia revolucions, la política era jove i movia molt d'albarot. Monarquistes i republicans, liberals i conservadors i carlistes i alfonsins se posaren en una lluita desenfrenada i escandalosa que pareixia que tot havia de passar per ull; això arribà per tot arreu, tant en els pobles petits com grans, i no és d'admirar que el nostre també se'n sentís bastant ferit.

Els gabellins potser que no sabessin mai que durant els segles anteriors hi hagués a Mallorca dos bàndols, el

de Ca N'Amunt i el de Ca N'Avall, però passada la primera mitat del segle passat saberen el nom i miracles de tots els partits polítics d'Espanya i l'estranger. Aquests partits se reduïren a dos, neos i republicans; aquests dos noms dividiren el poble de tal manera que no hi havia qui s'hi entengués.

Uns eren neos, els altres republicans; entraven els neos en el poder i tot era seu, se canviava el batle. Més tardet se feien eleccions i caigués d'allà on caigués, el batle i casis tota l'Ajuntament eren neos; que a Madrid queia el govern i entraven els republicans, aquí tot se canviava i feien lo que havien fet abans els neos.

Cada vegada que hi havia eleccions, se feien amb un esplet d'embulls tan gros que mai guanyava la majoria sinó el que tenia el manubrios en les seves mans.

Els dos jefes eren els dos homes més hisendats del poble rodejats d'uns quants satèl.lits amb més o menys magnitud, els republicans alimentaven les seves files amb homes incrèduls i materialistes regularment subjectes al treball; solien sebre llegir i ho solien fer servir, però que regularment no solien fer ús dels llibres més que dels que parlaven en bé de les seves idees. Amb una paraula, savis de baixa categoria que solien llegir lo que no entenien ells i dubt que fins i tot ho comprenia el qui lo havia escrit; aquests no anaven a missa ni en volien sebre res. Els neos eren el contrari, fanàtics com només ho pot esser la ignorància, i els principals hipòcrites com només ho pot esser un que només viu per la matèria. Els principals no sabien més que números i els demés, quan tenien un paper davant no coneixien més que era blanc amb escarabats negres. I amb aquesta mescla no és d'estranyar que hi hagués una mescla que per res servia enc que per fer desbarats.

Cada partit tenia una música domiciliada que cedia el quefe; sempre només en sortia una, l'altra estava arrestada fins al punt de que per assajar havia de tenir les portes tancades. Quan venia la notícia de que el partit havia caigut i que el contrari comandava, la banda arrestada quedava en llibertat; el repertori era gros i les ganes de sonar hio eren més encara; sortia al carrer, passejava el poble un pasdoble o dos amb més renou que harmonia per festejar dues coses: la seva pujada i la munta que vendria al batle, que regularment no faltava mai.

El poble baix també estava dividit, si voleu, més encara que els quefes. Aquests no es feien mal més que políti-

cament, no així el populatxo, que s'insultaven uns a los altres; uns eren neos, fanàtics, els altres republicans, incrèduls. Això quan no se danayaven els interessos, cosa que no solia succeir gaire gràcies a que els gabellins solen tenir bon cor. Però n'hi havia que quan s'encontraven no se daven el bon dia, fins i tot entre pares i fills o també entre germans.

En aquest mateix temps vengueren uns quants vicaris carregats tall de baranes de mals vicis tapats amb el vestit sacerdotal; aquests daren la mort a la fe catòlica, tan arrelada dins el cor dels nostres avantpassats. El poble, entre aquestes dues tempes-tats, s'embrutí d'una tal manera que també se tirà dins la lluita religiosa. Sense sebre com ni on començaren uns a professar la religió protestant, els altres l'espiritista i altres tants d'absurds com aquests. Altres se quedaren neutrals amb l'esperança de munyir a una banda i altra. Aquest estat de coses durà fins que el poble se desengana i caigué dins el gran femer del materialisme, qudant el poble sense fe ni esperança en lo esperit, però amb moltes ganes de passar-ho bé en aquest món maldament haguessin de sacrificar el germà propi.

Abans d'aquests aconteixements tot era de tots, ningú robava, ningú anava de jutges. Quan el poble s'hagué desenganat tot era bo con tal de que ho hagués treballat un altre; els robos no eren grossos ni a mans armades, no, tot se reduïa a robar garbes, carabasses, ametles, olives i qualche gallina. Algún, per refinar més la cosa, feia una soll en el camp i els vespres la deixava amb la barrera empesa durant la nit sortissin a enredonir-se de figues, faves o olives allà on tenguessin per convenient con tal que no fos dins ca seva. Durant aquest estat de coses, fins fa poc que s'averkonyiren d'embrutar-se de tan poca cosa, les gràcies no les podem dar a les autoritats, perquè la política en lloc de matar-ho encara li dava vida.

LES DROGUES

Diàriament llegim la problemàtica que presenten les drogues dins la societat, i més dins les zones turístiques, on els doblers en fan de les seves. És molt fàcil acusar a un govern per la manca d'actuació dins aquest camp de les drogues. Però, què feim nosaltres per a prevenir o solucionar aquestes situacions?

Possiblement, tots sabem que les drogues són perjudicials per a l'organisme, i parlant de drogues molt concretes, sabem que són perilloses per a la vida quotidiana de la nostra societat. Això no és suficient, hem de voler saber més coses. El primer pas que hem de donar és el d'informar-nos a fons de tot el que fa referència a aquesta problemàtica. La primera pregunta que ens hem de formular és: Per on s'ha de començar?. Davant aquest plantejament és poden presentar dues accions. En primer lloc és l'acció policial i judicial (no repressives). Per una altra part és la preventiva, bàsicament dins el camp de l'educació; això es donarà dins el dualisme escola-família.

Dins el segon cas, els pares i educadors no han de tancar els ulls, sinó que s'han de coordinar per fer un front comú. S'han d'establir uns objectius comuns, com poden ésser:

1.- Fer reunions de pares, mestres, Ajuntament; per a establir quines són les tasques a fer.

2.- Entrar en contacte amb organismes especialitzats en la prevenció o bé en la curació.

Aquestes reunions han de tenir unes vertaderes pautes de feina. Principalment podríem suggerir:

1.- Fer un estudi de la incidència de la droga dins el nostre municipi.

2.- Muntar canals d'informació en doble partida:

- a.- informació per a adults.
- b.- informació per a nins i joves.
- c.- promocionar distintes opcions, com grups excursionistes, equips esportius, grups de dansa, grups de músics, ensenyar als joves a valorar i a respectar tots els valors històrics de la nostra societat, així com altres activitats culturals.

Darrerament es mantén la hipòtesi de que la droga es consumeix no només per problemes familiars o socials, sinó també per avoriment, per una falta d'atenció més humana per part dels pares. És important que l'Ajuntament promocióni aquestes activitats d'esplai i culturals, ja que així estirà en potència d'evitar que els nins passin les hores de tedi ficats dins bars, discotèques, a on totes les estadístiques indiquen que es comença el consum de qualsevol droga.

d.- un altre tipus d'activitat seria fer un programa d'ajuda a drogadictes o bé a joves en perill de ser-ho. Tot jove necessita que l'escoltin, si no ho fan a caseva cercarà una altra persona.

Molts de nosaltres creim que la informació donada al nin és perillosa. No crec que sempre sigui així. Hem de pensar que quan els pares o educadors no els informam, per altres llocs intoxicaran la informació; s'ha de donar una informació clara i objectiva. Quan informem no hem d'oblidar que a més del "porro", L.S.D., etc. també són drogues el tabac i l'alcohol. Aquests també produeixen dependència i enfermitats, de tots conegudes. Per fer-nos una idea de la utilització d'aquestes drogues observem les estadístiques publicades pel C.I.M., Comissió de Sanitat.

CONSUM D'ALCOHOL

No han consumit mai.....	3%
Ocasionalment.....	22%
Caps de setmana.....	26%
Amb freqüència.....	28%
Cada dia.....	21%

CONSUM DE TABAC

No han consumit mai....	11%
Ocasionalment.....	32%
Caps de setmana.....	-
Amb freqüència.....	22%
Cada dia.....	35%

Aquesta estadística fou realitzada dins les escoles de B.U.P. i F.P. de Mallorca, als seus alumnes.

La primera droga que es consumeix, és l'alcohol. Això dona peu a començar a fumar. Moltes de vegades el tabac obri les portes a medicaments i altres drogues.

Segons la mateixa enquesta del C.I.M., la consumició de la Marihuana era la següent:

Mai n'han fumats.....	71%
Ocasionalment.....	12%
Una vegada.....	14%
Algunes vegades a la setmana.	2,6%
Cada dia.....	0,5%

Dins tot el que s'ha dit han quedat moltes coses en l'aire, per això animaria a adults, mestres, joves i Ajuntament, a formar un equip de feina.

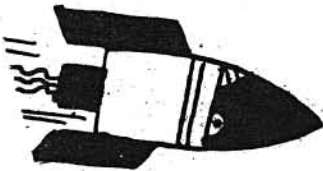
BIBLIOGRAFIA:

- "La prevenció de la droga en l'edat escolar"
Amador Calafat, Miquel Amengual
Comissió de Sanitat C.I.M. 1.982
- "Las drogas a lo claro"
Editorial Popular S.A.
Madrid 1.980

llapis
tinta
tinter

AIXÍ VA EL MÓN

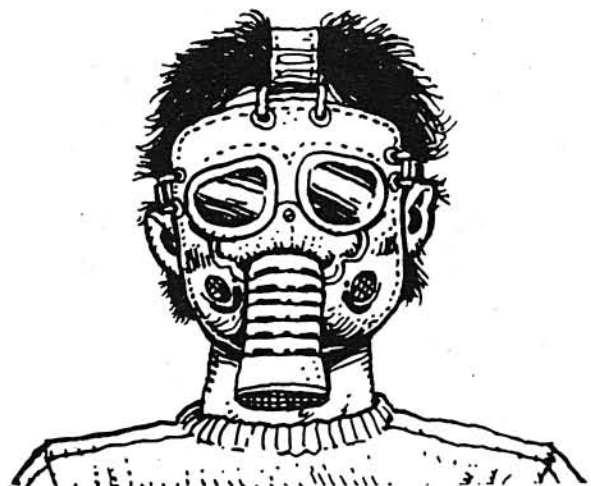
DONES. ES CALCULA QUE UN POC MÉS DEL CINQUANTA PER CENT DE LA POBLACIÓ MUNDIAL PERTANY AL SEXE FEMENÍ. QUE DEVERS EL SEIXANTA PER CENT DEL TOTAL D'HORES TREBALLADES CORRESPON A LES DONES. QUE LA RENDA QUE LES CORRESPON ÉS DEVERS UN DEU PER CENT DEL TOTAL MUNDIAL. QUE POSSEIXEN MENYS DE L'U PER CENT DE LES PROPIETATS. DONES.

ELS BOSCOS EUROPEUS SE MOREN. CONTAMINANTS COM ELS FUMS DELS AUTOMÒBILS I FÀBRICUES RETORNEN AL SOL EN FORMA D'ÀCID SULFÚRIC, EL QUAL DESTRUEIX MINERALS NUTRITIVS DELS ARBRES. ÉS L'ANOMENADA PLUJA ÀCIDA. EL MINISTERI ALEMANY D'ALIMENTACIÓ, AGRICULTURA I BOSCOS HA PUBLICAT QUE EL 1'5% DE LA SUPERFÍCIE BOSCOUSA HA MORT, UN 16% ESTÀ TOCAT D'ALA I UN ALTRE 33% PRESENTA ELS PRIMERS SÍMPTOMES. LA UNIÓ ALEMANYA DE PROPIETARIS DE BOSCOS ESTIMA EN MÉS D'UN BILIÓ I MIG DE MARCS LES PÈRDUES ANUALS ORIGINADES PER LA CONTAMINACIÓ. A SUÈCIA LA PLUJA ÀCIDA AFECTA A 18.000 LLACS, DELS QUALS A 4.000 JA NO HI HA VIDA. A NORUEGA, EN UNA EXTENSIÓ DE 1.300 KM2, LA VIDA AQUÀTICA HA DESAPAREGUT. LA QUANTITAT D'ÀCID SULFURÓS QUE RETORNA EN FORMA DE PLUJA ES CALCULA EN 60 MILIONS DE TONÈS PER ANY.

SEGONS NICOLAS SOSA, MEMBRE DEL COMITÉ ANTINUCLEAR DE SALAMANCA, LA PLANTA NUCLEAR DE JUZGADO (SALAMANCA) PODRIA SER UTILITZADA PER A DESENVOLUPAR UN PROGRAMA DE FABRICACIÓ D'ARMES D'AQUEST TIPUS.

1984. INDIA. BHOPAL. 3 DESEMBRE. DILLUNS. DE MATINADA. UNION CARBIDE. AUGMENTA LA PRESSIÓ D'UN TANC QUE CONTÉ EL GAS METIL-ISOCIANIDA. ROTURA DE LA VÀLVULA DE SEGURETAT. FORMACIÓ D'UN NÓVOL TÒXIC. UNION CARBIDE. DE MATINADA. DILLUNS. 3 DESEMBRE. BHOPAL. INDIA. 1984.

Després del parèntesi nadalenc han recomençat les distintes competicions en què participen els equips locals. Recomençament que ha coincidit amb l'ona de fred, que a mi me fan llàstima aquells al.lots amb calçons curts, que si a un li peguen una pilota da per una cuixa el deixen coix.

Futbol. Preferent. Se guanyà al Cardessar. Se va perdre dins Cultural. No sé que se va fer amb el Llosetense. En tot cas, pareix que els hi marquen massa gols, sobretot quan juguen fora, i això no els permet pegar el bot definitiu cap a les posicions capdavanteres de la classificació. He de veure si no hi seran a temps!

Els juvenils... ai, els juvenils! No ho sé que farem amb ells! De moment, en Serapio ha passat a ocupar-se d'altres tasques i no sabem qui se n'ha fet càrrec de l'equip. Era un assumpte que s'estava discutint quan tancàvem aquesta edició. Sigui el qui sigui, ho tindrà difícil. La salvació de la categoria, això és evident, ja és qüestió de sort.

Els infantils tenen més possibilitats de salvar-se, però tampoc el seu serà un camí de roses. La curtesa de la plantilla ha fet que alguns jugadors es creguessin imprescindibles, i això és perillós. Hauran de fer el cap viu.

Els alevins, bé. Primers, encara, i sense ganes d'afluixar. En tot cas, excessivament pressionats per aquesta privilegiada situació que, a vegades, fa que s'oblidin de jugar bé per tal d'aconseguir els dos punts.

També marxen bé els benjamins. Aquesta competició comarcal de caire oficios, ha demostrat ser un encert.

Basquet. Senior masculí. Aquests ja han passat la revàlida. Sols una derrota espectacular, dins la pista del J. Mariana. Pel demés, molt bé. Sols manca que ells mateixos s'ho creguin i l'ascens estarà a l'abast. L'any que ve, potser?

L'equip senior femení (2ª Divisió), segueix sense conèixer una victòria que ja es mereixen per les ganes que hi posen i la moral que demostren.

Les que sí han guanyat un partit són les nines de l'equip juvenil, deixant així el darrer lloc de la classificació.

Per la seva part, els juniors, que tampoc han guanyat encara, estan oferint millor joc que resultats. Sols l'alt nivell de la competició els impedeix assolir victòries.

Ja sé que el viatge és molt feixuc, però seria molt interessant que, en un futur pròxim, la secció de basquet s'incrementàs amb equips infantils i minis, encara que es tractàs d'una competició a nivell local o escolar o el que volgueu. Els fonaments tècnics s'han d'aprendre de petits.

Voleibol. Els al.lots guanyaren el primer partit, precisament a l'equip d'Artà. Estan més contents que un nin amb sabates noves. I jo també.

L'equip de petanca de 2ª Categoria està fent una campanya excel·lent. També ells hauran de pensar en l'ascens, un any d'aquests. L'equip de 3ª fa el que pot, que és passar-ho bé jugant. No és poc, no.

I després hi ha els del Club Ciclista Gabellí, els del bowling, els jugadors de tennis, els judokas...

I tot això, que és molt, és possible a pesar d'una infraestructura en molts de cassos insuficient i pobra. Pareix que, enguany, l'Ajuntament està decidit a donar una nova empenta a les obres del poliesportiu, gràcies a l'aportació pròpia i a les ajudes oficials pertinents. Supos que la primera passa haurà de ser arreglar el terreny de joc del camp de futbol, que fa plorera.

Esper que l'any 85 ompli de triomfs i d'èxits als deportistes locals. Sense oblidar que l'èxit més gran a que es pot aspirar és el de passejar el nom del nostre poble amb senyoriu i dignitat.